

Frant. Müller, Štub. Teplice:

TRICHONCUS SCROFA KULCZ. (NEC SIM.) — (ARANEAE.)

V Araneae Hungariae 1894, T. II., p. 103, uvádí Vl. Kulczyński dvě samičky z rodu *Trichoncus*, o kterých se domnívá, že patří k druhu *Trichoncus scrofa*, popsanému r. 1884 E. Simonem. Kulczyński podává tu popis a obrázek epigyny tohoto druhu. Jedna ♀ byla nalezena v květnu 1889 v okolí Tokaje, druhá v červenci u Cirkvenice. V přehledné tabulce samečků tohoto rodu, pokud patří k fauně bývalého Uherska, uvádí i samečka druhu *Trichoncus scrofa* E. S. Protože Kulczyński samečka do té doby nenalezl, uvádí charakteristické znaky palpu podle popisu Simonova.

R. 1898 podal Vl. Kulczyński popis makadla ♂ *Trichoncus scrofa* E. S., nalezeného B. Kotulou v Dol. Rakousku. Ale tu již vyslovuje Kulczyński pochyby nad tím, zda jeho jedinci skutečně náleží k druhu *Trich. scrofa* E. S. Píše: »*Trichoncus quem Tr. scrofam* E. Simon appellavi, fortasse plane alia species est, si quidem Cel. E. Sim. palpum *Tr. scr. recte delineavit*. Palpum ♂ a Cel. B. Kotula in Austria inventi, quem sine dubitatione *Tr. scrofa Hungarico* subiungo, non possum ita ante oculos ponere, ut fig. commemorata cum eo conveniat. Minus discrepat ♂ hic a descriptione Cel. E. Simonii, quam ab rem nomen »*Scrofa*«, quamquam dubium, in praesens tempus retineo.«

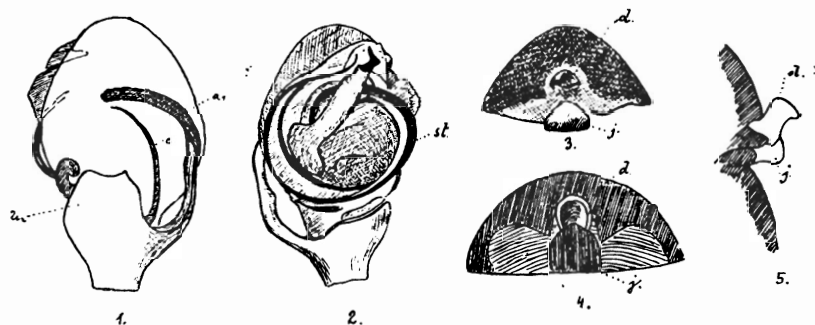
E. Simon, mimo původní citované diagnosy z r. 1884, podal r. 1926 v přehledném klíči francouzských druhů znovu popis hlavních ústrojů ♂ i ♀ a sice shodně s původní diagnosou, takže omyl anebo nepřesnou kresbu samčího palpu se nemůže jednat. Simon současně poznamenává: *T. scrofa* Chyz. et Kulcz., *Ar. Hung.* 1894, p. 103, tab. 4, f. 17 et Kulcz. *Symb. Fa. Ar. Austr. Inf.* 1898, p. 74, tab. 1, f. 30, est certainement une espèce très différente de *T. scrofa* E. Simon, surtout par son épigyne sans crochet (f. 17).

E. Reimoser (1919) oba druhy nerozeznává, Roewer (1928) uvádí *Trichoncus scrofa* Kulcz. (nec. Sim.), ale lokalitu v Rakousku označuje otazníkem. Obrázek samčího makadla i obrázek epigyny zespodu převzal z děl Kulczyńského. Roewer však uvádí ještě kresbu epigyny při pohledu se strany. Takovouto kresbu Kulcz. u svého druhu však nezanechal, takže Roewer převzal asi tento obr. ze Simona, s jehož kresbou se věrně shoduje. Oba obr. se tedy asi vztahují k dvěma odlišným druhům.

Kulczyńského druh se vyskytuje velmi vzácně na jediné lokalitě v okolí Štub. Teplic. Našel jsem tu 4 ♂♂ a 4 ♀♀ a proto mohu přispět k objasnění záhady tohoto druhu. O samičkách mohu určitě tvrdit, že náleží k nalezeným samečům. Protože Kulcz. u svého druhu popsal toliko samčí makadlo a u samic jen epigynu, podávám tu stručný popis obou jedinců.

S a m e c : Jak již Kulcz. konstatoval, shoduje se značně s popisem dr. T. scrofa E. S., avšak stavbou makadla se značně odlišuje.

Délka ca. 2·4 mm. Cephalothorax 1·14 mm dl., 1·00 mm široký, tmavohnědý, celý jemně sítkovaný, málo lesklý. Na hřbetě jsou 3—4 dlouhé, černé, vztyčené a dopředu namířené štětiny, které tvoří podélnou řadu. Zadní oči tvoří řadu rovnou a jsou stejně velké. Vzdálenost středních očí rovná se asi $\frac{3}{4}$ jich průměru, vzdálenost středních očí od postranních je jen málo větší než průměr středních očí. Oči přední řady tvoří svými dolními okraji čáru rovnou, střední oči jsou nejmenší a sblížené, takže se skoro dotýkají, jejich vzdálenost od postranních je asi tak velká jako $1\frac{1}{3}$ jejich průměru. Postranní oči obou řad jsou na společném vypouklém hrbole. Clypeus při pohledu kolmo zepředu je málo nižší, než délka očního políčka. Kusadla jsou třikrát delší

Obr. 1. Levý palpus ♂ při 1. ohledu shora.
 " 2. " " " " " zesponu.
 " 3. Epygina při pohledu kolmo zezadu.
 " 4. " " " " " zesponu a zezadu.
 " 5. " " " " " se strany.

a_1 = vnitřní apofysa, a_2 = vnější apofysa, st. = stylus, c. = carina,
 j. = jazýček, d. = drápek.

než výška clypeu (0·48 mm). Jsou žlutohnědá, silná, s několika dlouhými, černými štětinkami. Přední okraj žlábků je ozbrojený 4 neb 5 malými, špičatými, oddálenými zoubky, zadní okraj má asi 5 nepatrných zoubků. Spodní pysk je hnědý, světleji lemovaný, maxilly žluté, horní okraje s úzkým černým lemem. Sternum černohnědé, sítkované, málo lesklé s odstálými, černými, dopředu namířenými štětinkami. Délka asi 0·68 mm, šířka 0·64 mm. Mezi kyčle zadních noh vniká výběžkem asi 0·14 mm širokým. Nohy jsou žlutohnědé, jednotlivé články jsou na spodní straně úzce tmavě lemované. Délka článků jednotlivých noh je tato: I. pár stehno: 1·00, holeň 0·88, metatarsus 0·74, tarsus 0·60, II. pár obdobně: 0·88, 0·78, 0·68, 0·56. — III. pár: 0·75, 0·58, 0·56, 0·42. IV. pár: 0·98, 0·86, 0·76, 0·50 mm. Stehna jsou bez trnů,

za to na spodní straně mají dvě řady tuhých štětinek, kolena mají po jednom trnu asi tak dlouhém neb málo kratším, než je průměr článku. Holeně mají rovněž po jednom trnu, který na I. a II. tibií je před první třetinou článku a je asi tak dlouhý jako průměr článku, na III. a IV. za první třetinou, a je více než dvakrát delší než průměr článku. Metatarsus I., II., III. má v basální třetině po jedné bothriotrichii.

Makadlo: Tibia má dvě apofysy. Vnější je široká, lichoběžníkovitá se zaoblenými horními rohy, vnitřní roh má nepatrný černý trn. Vnitřní apofysa je od vnější oddělená širokým okrouhlým výřezem. Je štíhlá a dlouhá, do půlkruhu prohnutá, na konci jemně pilovitá. Asi ve středu mezi oběma apofysami tvoří lamina tarsalis černou břítkou carinu, která probíhá s počátku rovnoběžně s vnitřní apofysou, pak se s ní sblíží a na vrcholku skoro dotýká. Stylus je černý, kruhovitě stočený.

Abdomen je asi 1·28 mm dl. a 1·00 mm široký, tmavohnědý, řídce pokrytý dlouhými, černými, odstálými štětinkami.

S a m i c e : Délka ca. 2·6 mm. Cephalothorax 1·14 dl., 0·96 mm široký, tmavohnědý, sítkovaný, s dorsálními štětinkami jako u samce. Oči v řadách rovných, jejich velikost a vzájemné postavení jako u samců. Přední okraj žlábků mandibul má 6 zoubků, které jsou větší a méně oddálené než u samečků. Zadní okraj asi s 5 velmi drobnými zoubky. Nohy jako u samce, jen štětiny a trny jsou delší. Délka jednotlivých článků na nohách: I. pár stehno 1·08, tibia 0·96, metatarsus 0·74, tarsus 0·60, II. pár obdobně 0·98, 0·82, 0·70, 0·53, III. pár 0·82, 0·62, 0·60, 0·42, IV. pár 1·12, 0·94, 0·80, 0·50 mm. Patelly všech noh mají po jednom trnu, který na I. páru je delší než průměr článku na II., III. a IV. p. je tak dlouhý jako dvojnásobný průměr článku. Tibia I. má trn delší než dvojnásobný průměr článku, na tibiích II., III. a IV. jsou trny tak dlouhé jako trojnásobný průměr. Bothriotrichie jako u samce.

Abdomen šedohnědý, olivový, dlouze a řídce štětinatý. Někdy je hřbet zadečku poněkud světlejší.

Epigyna tvoří vypuklý záhyb, který v podobě kapsy vzađu v epigastrální rýze je odchlíplý od roviny břicha, takže při pohledu zesponu a zezadu je patrná vakovitá dutina, lemovaná volným okrajem zmíněného záhybu. Tento okraj je uprostřed směrem k břichu prohnutý, takže ústí dutiny je v tomto místě poněkud zaškrcené. Nad prohnutým okrajem záhybu zdvihá se charakteristický drápek, namířený dolů a šikmo dopředu a patrný zvláště při pohledu se strany. Při pohledu kolmo zesponu má apikální část tohoto dráčku podobu obrácené misky, jejíž okraj je vroubený poněkud zduřelým lemem. Při pohledu zesponu a zezadu je viděti okrouhlou jamku misky. Z vakovité dutiny vyniká uprostřed jazykovitý, chitínový útvar, jehož volná, zaokrouhlená část je zdvižená a dotýká se dráčku. Genitální pole je tmavohnědé, ble-

dý drápek a jazýček, jakož i okraj záhybu jsou vroubené širším světlým lemem.

Není pochyby, že samci mnou sbíraní jsou totožní se samci *Trichoncus scrofa* Kulcz., neboť Kulczyńského popis a obrázek palpu úplně souhlasí s makadly mých exemplářů. Jinak je tomu u samic, neboť Kulcz. popis a obrázek epigyny se velmi liší od epigyny mých jedinců. Kulcz. se nezmiňuje o drápku, který je tak charakteristický a tak patrný, že nemůže ujíti pozornosti. Je-li popis a obrázek Kulcz. správný, pak samci a samice jím popsané patří k dvěma odlišným druhům. Tato domněnka byla by tím pravděpodobnější, že popsané samice i samci pocházejí z rozličných krajín. B. Kotula však sbíral v Rakousku na těchže lokalitách a v téže době nejen samce Kulczyńským popsané, ale i samice, jichž popis však Kulcz. nepodal, spoléhaje patrně na popis epigyny v Ar. Hung. Proto se mi zdá pravděpodobnější, že samci i samice Kulczyńského patří přec jen k jednomu druhu, zvl. také proto, že epigyny poněkud variují, hlavně pokud se týče velikosti a zakřivení drápku vzájemné polohy drápku a jazýčku a i proto, že detaily epigyny nejsou vždy dosti dobře patrné. Obrázek Kulcz. byl by potom kreslený při pohledu zespodu a zepředu.

E. Simon 1926 z Kulczyńského popisu a obrázku epigyny usuzuje, že tento druh je asi totožný s kavernikolním druhem *Trichoncus pinguis* E. S., jehož samice byla nalezena ve Španělsku. Náleží-li samci i samice Kulczyńského k jednomu druhu, pak *Tr. pinguis* je ovšem druhem odlišným nejen stavbou epigyny, ale i způsobem života. Všechny exempláře sbíral jsem na úplně suché, velmi teplé stráni obrácené k jihu a zbavené takřka vší vegetace. Pavouk zdržoval se pod vyhrátými úlomky břidlice ve společnosti: *Titanoeca obscura* (Walck.), *Zelotes petrensis* (C. L. K.), *Zelotes pusillus* (C. L. K.), *Enoplognatha thoracica* (Hahn) a *Lithyphantes albomaculatus* (Deg.).

Z porovnání popisů je patrné, že Kulczyńského druh je odlišný od druhu Simonova, že však je mu blízko příbuzný. Oba druhy podobají se velikostí, barvou, postavením očí, trnů na nohách a štětínami po těle. Samci liší se hlavně makadly, a to především tibiálními apofysami a stylem, samice pak velikostí a vzájemnou polohou očí a epigynou, ač i tu projevuje se příbuznost obou druhů.

Protože v literatuře se oba druhy uvádějí pod stejnými jmény, bylo by záhodné, aby Kulczyńským později nalezený druh dostal odlišné pojmenování a navrhuji proto, aby nesl jméno velkého arachnologa a svého objevitele, tedy *Trichoncus kulczyńskii*.

R é s u m é.

Trichoncus scrofa E. Sim. und *Tr. scrofa* Kulcz. sind zwei verschiedene, doch aber verwandte Arten. Sie unterscheiden sich im männlichen Geschlechte hauptsächlich durch die Palpen, im

weiblichen Geschlechte durch die Grösse und Stellung der Augen und durch die Epigyne. Ganz verschieden ist Kulczyńskis Art vom *Trichoncus pinguis* E. Sim. Palpen meiner Männchen stimmen ganz mit der Beschreibung und der Abbildung von Kulczyński überein. Dagegen passt Kulczyńskis Beschreibung und Abbildung der Epigyne nicht auf die Kopulationsorgane meiner Weibchen, die bestimmt zu den von mir gesammelten Männchen gehören. Entweder ist diese Beschreibung und Abbildung nicht ganz exact, oder gehören die Weibchen Kulczyńskis nicht zu den Männchen und bilden eine selbstständige, recht verschiedene Art. Erstere Annahme scheint mir aus einigen Gründen wahrscheinlicher zu sein. Für die Art Kulczyńskis schlage ich den Namen *Trichoncus kulczyńskii* vor.

L i t e r a t u r a o *Trichoncus scrofa*.

1. C. Chyzer et L. Kulczyński: *Araneae Hungariae*, Budapest 1891—1894.
2. Wl. Kulczyński: *Symbola ad faunam Araneorum Austriae* inf. Kraków 1899.
3. E. Simon: *Les Arachnides de France*, T. V./3. Paris 1884.
4. E. Simon: *Les Arachnides de France*, T. VI./2. Paris 1926.
5. E. Reimoser: *Katalog der echten Spinnen (Araneae) des paläarktischen Gebietes*. Wien 1919.
6. Dr. C. F. Roewer: *Araneae (Tierwelt Mitteleuropas, III. Bd., 2. Lief.)*. Leipzig 1928.
7. L. Fage: *Araignées cavernicoles (Archives de zoologie expér. et générale)*. T. 71, Fasc. 2. Paris 1931.
8. E. Simon: *Histoire naturelle des Araignées*. I. díl. Paris 1894.